

| KZ-Gedenkstätte | | Flossenbürg |

Památník KT Flossenbürg

Prohlídkový okruh česky

Výstavní tabule:

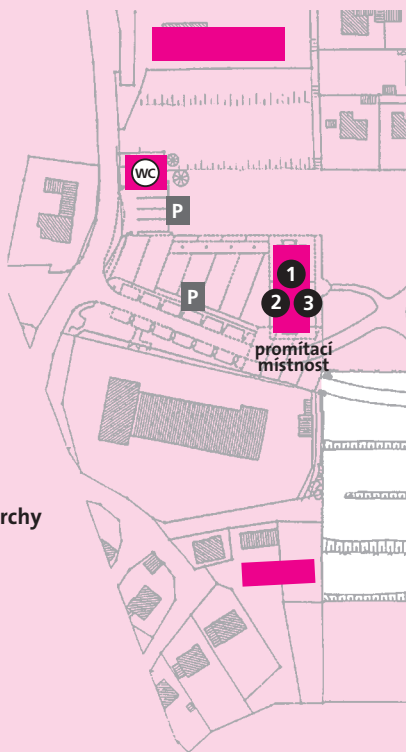
- 1 přehledný plán
- 2 vězni památník
- 3 komandantura
- 4 táborová brána
- 5 Appellplatz
- 6 prádelna / vězeňské sprchy
- 7 vězeňské baráky
- 8 nemocniční baráky
- 9 táborové vězení
- 10 Čestný hřbitov
- 11 izolační bloky
- 12 rampa ke krematoriu
- 13 táborová brána a krematorium
- 14 „Údolí smrti“

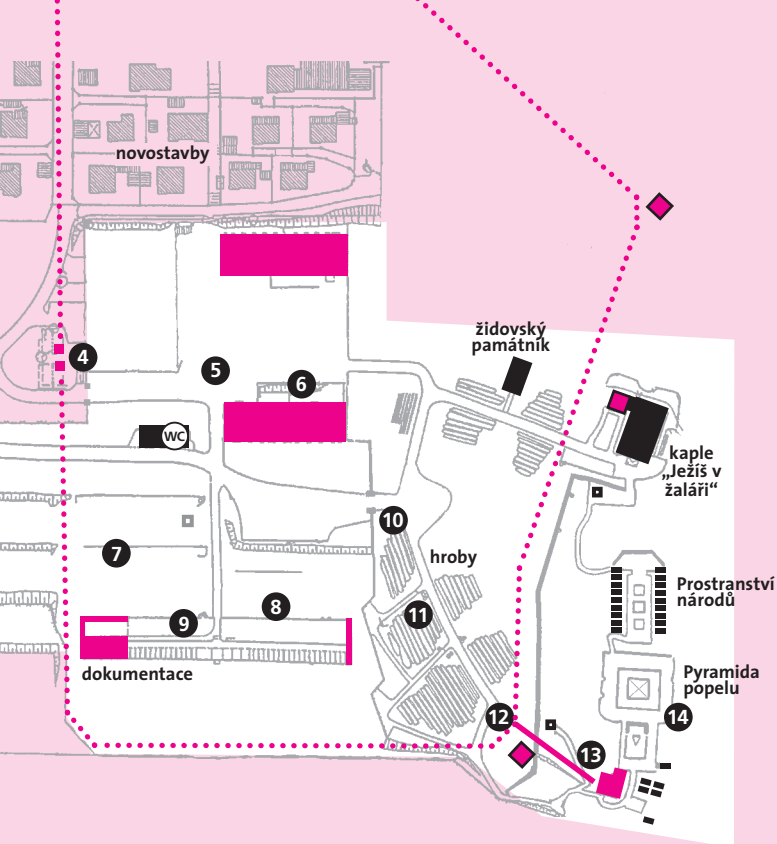
Ve středu obce
Flossenbürg:

- 15 Čestný hřbitov a
památník

WC toalety
P parkoviště

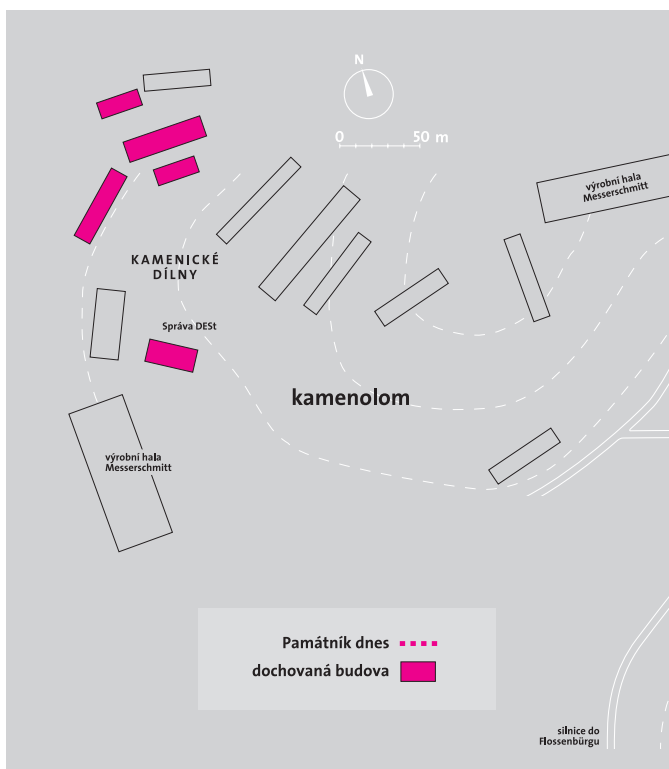
- dochovaná budova
- bývalé táborové oplocení
- dnešní Památník
- strážní věž

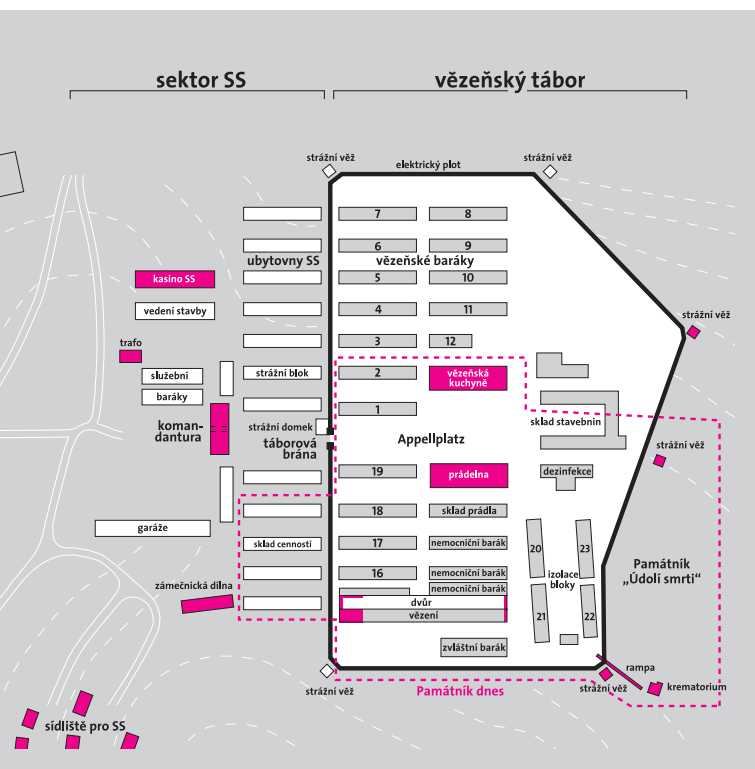

Prohlídkový okruh Památníkem KT Flossenbürg

V objektu Památníku KT Flossenbürg se nachází 14 informačních tabulí, které poskytují informace o důležitých místech koncentračního tábora zřízeného v roce 1938. Výchozím místem je průjezd bývalé komandantury, kde plán nabízí první orientaci a podává informace o vězních a SS. Vzniká tak možnost prohlídkového okruhu, který zahrnuje především vězeňskou část koncentračního tábora. Další informační tabule je umístěna u Čestného hřbitova ve středu obce Flossenbürg, kde byli pochováni vězni, kteří zemřeli po osvobození koncentračního tábora.

letecký snímek z 23. dubna 1945

KT Flossenbürg byl zřízen v květnu 1938. Vedení SS vybralo Flossenbürg za stanoviště koncentračního tábora kvůli místnímu nálezšti žuly. Až do roku 1942 byli vězni nuceni pracovat především v kamenolomech pro hospodářský podnik DEST (Deutsche Erd- und Steinwerke), který se nacházel ve vlastnictví SS.

Od roku 1942 zřídila SS především pro zbrojní závody více než 100 odloučených táborů, které se nacházely v severním Bavorsku, Čechách a Sasku. V samém Flossenbürgu byli od té doby vězni nasazováni ve zbrojní výrobě firmy Messerschmitt. V dubnu 1945 byli téměř všichni vězni vyhnáni z tábora na pochody smrti. Když 23. dubna 1945 američtí vojáci osvobodili KT Flossenbürg, našli v něm 1500 smrtelně nemocných.

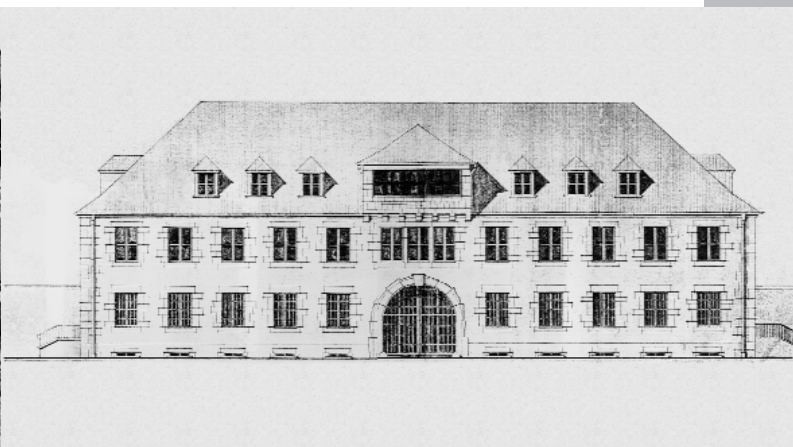

První vězni byli do Flossenbürgu deportováni 3. května 1938. Od počátečních 400 uvězněných stoupl jejich počet do roku 1939 na 2.500. Koncem války bylo na těsném prostoru vězněno až 15.000 lidí. Jednalo se o takzvané „kriminální“ a „asociální“, ale i o politické protivníky nacistického režimu, homosexuály, Sinti a Romy („Cikány“), válečné zajatce a Židy. Velká většina nepocházela z Německa, nýbrž z Polska a Sovětského svazu, z Maďarska, Čech a jiných evropských zemí. V některých odloučených táborech byly vězněny i ženy. Celkem bylo v KT Flossenbürg a jeho odloučených táborech v letech 1938 až 1945 registrováno přibližně 100.000 vězňů. Prokazatelně nejméně 30.000 z nich nepřežilo.

▲ Práce v kamenolomu patřila k nejtěžším a nejvražednějším pracovním komandům (fotografie kolem 1940).

▲ Jeden ze 100.000: Jan Prędkí z Polska byl deportován roku 1941 z KT Dachau jako vězeň do odloučeného tábora kasáren SS do Norimberka. Přežil KT Dachau, flossenbürgský odloučený tábor v Norimberku a pochod smrti v roce 1945 zpět do Dachau.

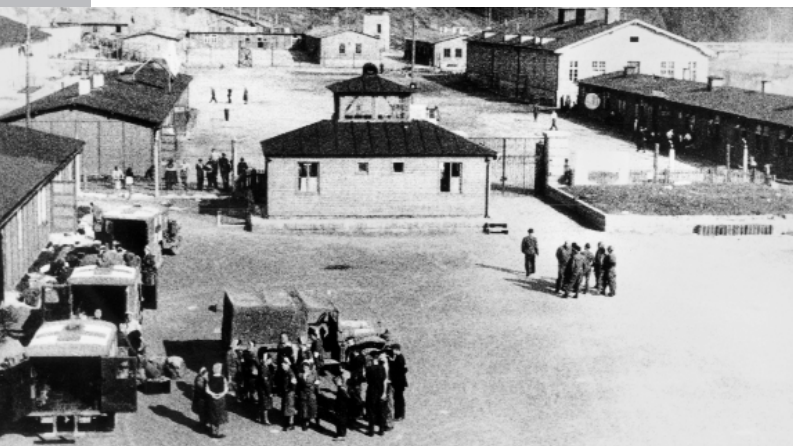

Komandantura byla správním sídlem KT Flossenbürgu. Zde se mimo jiné nacházely kanceláře velitelů, kancelář velitele zadržovací vazby, stejně jako vězeňská registratura. Zde SS vězně vyslýchala a mučila. Průjezd měl podobně jako v ostatních koncentračních táborech sloužit jako hlavní přístup k vězeňskému táboru. Vzhledem k tomu, že KT nedokončil realizaci plánované podoby, začínala vězeňská část až 50 metrů za průjezdem.

▲ Komandantura měla být směrem ke vězeňské části zajištěna zamřížovanými okny a zamřížovanou branou (náčrt ze stavebního plánu z roku 1941).

▲ V květnu 1943 se po dlouholeté službě v jiných koncentračních táborech stal Max Koegel velitelem KT Flossenbürg. Byl mu podřízen personál SS i celý komplex KT Flossenbürg včetně odloučených táborů. Roku 1945 Koegel zmizel, v roce 1946 byl zatčen. Ve vězení se oběsil.

Brána do tábora oddělovala vězeňský prostor od prostoru SS.

„Arbeit macht frei“ („Práce osvobozuje“), heslo na levém sloupu brány, poukazovalo na údajnou výchovnou úlohu koncentračního tábora.

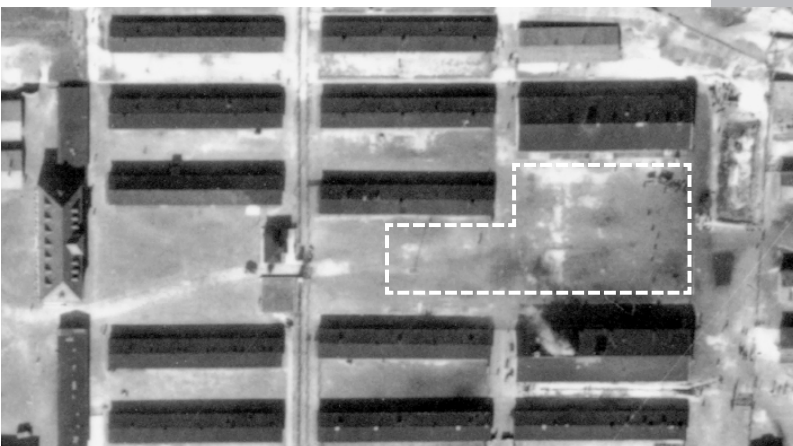
Ve skutečnosti však byli vězni vykořisťováni, mučeni a v mnoha případech utýráni k smrti.

Všichni vězni, kteří ráno tábor touto branou opustili, se jí večer museli vrátit. I těla těch, kteří své pracovní nasazení nepřežili, byla dopravována zpět do tábora.

▲ Strážní budova, táborová brána a Appellplatz bývalého koncentračního tábora koncem dubna 1945. Vpravo v pozadí je vidět ještě stojící budovu prádelny a vězeňských sprch (fotografie krátce po osvobození 1945).

▲ Sloupy táborové brány byly po roce 1945 posunuty do vězeňské části bývalého tábora. Tam, v „Údolí smrti“, stojí dnes jako symbolická vzpomínka (fotografie krátce po osvobození 1945).

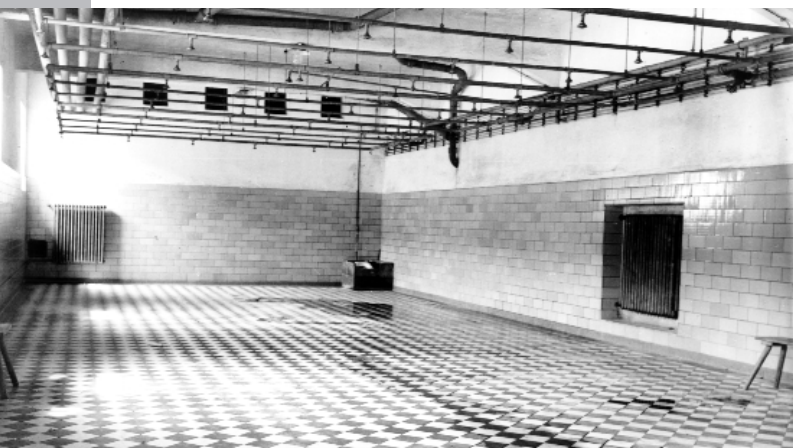
Appellplatz byl centrem tábora. Každé ráno a každý večer zde byli vězni sčítáni. Časté několikahodinové stání v pozoru bylo dodatečným týráním podvyživených a nedostatečně oblečených vězňů. Zde se vykonávaly tresty, bylo prováděno mučení, vykonávaly se popravy. Po roce 1945 se volný prostor mezi prádelnou (vlevo) a táborovou kuchyní (vpravo) stal součástí průmyslové zóny a byl obestavěn továrními halami.

V průběhu rekonstrukce Památníku KT Flossenbürg byly tyto poválečné stavby strženy.

▲ Appellplatz začínal za branou a zaujímal prostor mezi kuchyní a a prádelnou (letecký snímek z 23. března 1945).

▲ Šibenice na Appellplatzu byla používána při popravách před očima nastoupených vězňů. Pokusy o útěk nebo jiné „prohřešky“ byly trestány smrtí (fotografie po roce 1945).

Ve sklepě pod prádelnou se nacházely vězeňské sprchy. Nově příchozí zajatci zde museli odevzdat veškerý soukromý majetek včetně civilních šatů. Vlasy i ochlupení jim bylo oholeno. Lidé byli nahnáni pod horké nebo studené sprchy. Jednotné pruhované vězeňské šaty a přidělení čísla na místo původního jména vzaly jednotlivým lidem jejich osobnost. Hlídky SS tak demonstrovaly svou absolutní moc nad vězni KT. Masivní budova prádelny byla po roce 1945 využívána různými průmyslovými podniky. Dnes je součástí Památníku KT.

▲ Vězeňské sprchy ve sklepě prádelny (fotografie ze 4. května 1945).

▲ Prádelna (nahoře) a vězeňská kuchyně (dole) byly na začátku kromě vězení jedinými masivními budovami ve vězeňské části tábora (fotografie ze zimy 1939/40).

Vězeňské baráky (bloky) byly na počátku plánovány asi pro 300 zajatců, později bylo na ploše o 50 metrech dlouhé a 8 metrech široké natěsnáno téměř 1000 vězňů. Tíseň neposkytovala jednotlivcům žádný volný prostor. Nedostatečné hygienické poměry měly za následek nemoci a epidemie. Každý blok se podřizoval správě vedoucího bloku. Byl jím vězeň, jehož úkolem bylo z pověření SS prosazovat táborový řád.

Po roce 1945 byly baráky dále využívány nejdříve jako tábor pro válečné zajatce, pak jako ubytovny pro osoby pronásledované nacistickým režimem a nakonec především pro odsunuté Němce.

V polovině 50. let se začalo s výstavbou převážně soukromých domů.

▲ Vězeňské baráky se nacházely na svazích z obou stran Appellplatzu. Některé z nich byly využívány jako dílny a nemocniční revír (fotografie po roce 1945).

▲ Vězeňské baráky byly postaveny z normovaných hotových dřevěných desek a byly pro svou špatnou izolaci k dlouhodobému obývání naprosto nevhodné (fotografie po roce 1945).

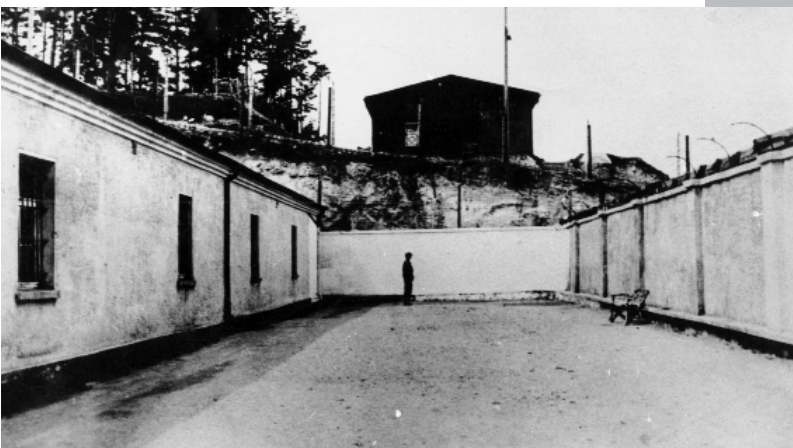

Nemocniční revír byl tvořen třemi oddělenými baráky, ve kterých se nacházeli těžce nemocní vězni. Úmyslné zanedbávání, dlouhotrvající podvýživa, špatné hygienické podmínky a šířící se epidemie udělaly z nemocničního revíru místo umírajících. Kromě toho zde byli v rámci cíleného usmrcování selektováni sověští váleční zajatci a polští vězni. Tito byli následně vražděni injekcemi s jedem.

▲ Obnažené základy nemocničního revíru strženého roku 1945 ukazují původní rozdělení místností nemocničního baráku (fotografie z roku 2001).

▲ Po osvobození bylo zařízení nadále používáno jako nemocnice se skutečnou lékařskou péčí (fotografie ze 4. května 1945).

Vězení zřízené v roce 1940 sestávalo ze 40 samotek a dvora obehnaného zdmi. Byly zde libovolně vykonávány tresty. Zde byli vězni mučeni a trestáni samovazbou ve tmě a zároveň jim byla odejímána veškerá potrava. Vězení sloužilo rovněž jako vězení prominentních vězňů z Německa i ze zahraničí. Mezi nimi se nacházely důležité osobnosti z oblasti vojenské, církevní a politické, které byly protivníky nacizmu. Na vězeňském dvoře bylo popraveno více než tisíc lidí. Mezi nimi zde byli zavražděni i Dietrich Boenhoeffer, Wilhelm Canaris, Hans Oster a jiní. Roku 1964 bylo vězení téměř kompletně strženo.

▲ Popraviště na vězeňském dvoře bezprostředně po osvobození. Šibenici a zařízení na střelení do týla SS krátce předtím odstranila (fotografie z počátku května 1945).

◀ Pastor Dietrich Bonhoeffer (1906-1945) byl jako jeden z mála evangelických

teologů aktivní v protinacistickém odboji. Udržoval úzké spojení s vojenským odbojem. Dietrich Bonhoeffer byl 9. dubna 1945 na vězeňském dvoře oběšen.

◀ Generalmajor Hans Oster (1888-1945) patřil k centru vojenského odboje. Podílel

se na pokusech o atentáty na Hitlera. 9. dubna 1945 byl na vězeňském dvoře oběšen.

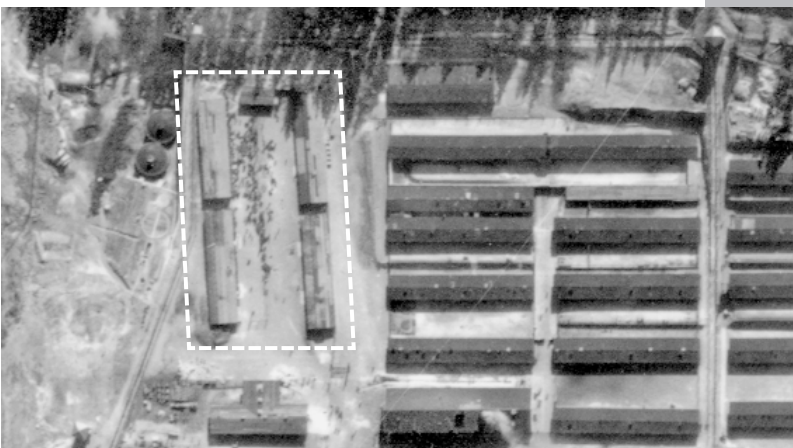
V zadní části bývalého KT, ve kterém se nacházely izolační bloky, sklad stavebnin a dezinfekce, byl v letech 1957 až 1960 vybudován Čestný hřbitov pro oběti koncentračního tábora. Byly zde uloženy pozůstatky vězňů z celého Bavorska, kteří byli zavražděni na pochodech smrti a leželi dosud pohřbeni na místních hřbitovech podél tras pochodů.

Na Čestném hřbitově bylo v jednotlivých hrobech pochováno více než 5 500 osob. V roce 1995 byla v areálu bývalého skladu stavebnin postavena židovská modlitebna.

▲ Čestný hřbitov byl založen na vyprázdněné ploše mezi strážní věží (vlevo nahoře) a dezinfekční budovou (dole), která byla proto zbořena (fotografie z počátku padesátých let).

▲ Na rozkaz americké armády exhumují němečtí civilisté 120 vězňů, kteří byli zavražděni na pochodu smrti v Neunburg vorm Wald (fotografie z 29. dubna 1945).

Izolační bloky byly zřízeny roku 1942 původně za účelem ubytování 2.000 sovětských válečných zajatců. Tito byli do Flossenbürgu převezeni na podzim 1941 ve velmi špatném fyzickém stavu a nejdříve ubytováni do tří vězeňských bloků při nemocničním revíru. Následkem nemocí, podvýživy a cíleného zneužívání byla úmrtnost mezi sovětskými zajatci obzvláště vysoká. Zřejmě z tohoto důvodu byly tyto baráky používány jako bloky karanténní a bloky umírajících a ne pro válečné zajatce, jak bylo plánováno.

▲ Zvláštní prostor izolačních bloků sestával ze čtyř baráků, které byly od zbývajících vězeňských částí odděleny ostnatým drátem (letecký snímek z 23. března 1945).

▲ Při plném obsazení vládla v barácích nesnesitelná tíseň. Větrání a vytápění bylo naprosto nedostatečné (fotografie ze 30. dubna 1945).

Od podzimu 1944 počet mrtvých v KT Flossenbürg výrazně stoupl. Proto byl vybudován tunel s následnou rampou, aby se mohla těla transportovat do krematoria, které se nacházelo mimo tábor. Vchod, který byl zajištěn mříží, se nacházel nedaleko karanténního bloku a bloku umírajících, kde leželi těžce nemocní a umírající vězni. Tunel, rampa a krematorium se staly po roce 1945 důležitým symbolem památky KT Flossenbürgu a symbolem masového umírání v táboře.

▲ Komise americké armády zkoumá vchod do tunelu (fotografie z 24. dubna 1945).

▲ Rampa končila nad krematoriem (fotografie kolem 1945).

Již v roce 1946 zřídili lidé pronásledovaní nacistickým režimem, především Poláci, kteří byli ubytováni ve Flossenbürgu, Památník pro oběti KT. U jeho vchodu umístili původní táborovou bránu a části originálního oplocení. Dochované krematorium tvořilo další zastavení Památníku. Budova postavená roku 1940 s pitevnou a pecí sloužila během války ke zpopelňování stále se zvyšujícího počtu obětí. Táborová brána a krematorium jsou symbolem začátku a konce mnoha vězeňských osudů.

▲ Teprve po osvobození byli vězni důstojně pohřbeni. Obyvatelé Flossenbürgu museli na příkaz americké armády těla pohřbit ve středu obce.
(fotografie ze 3. května 1945).

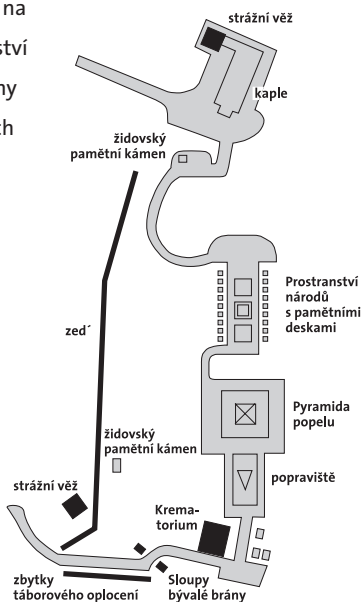
▲ Koncem roku 1944 byla mimo tábor postavena rampa s kolejemi pro transportní vozíky ke krematoriu
(fotografie kolem 1947).

„Údolí smrti“

Památník „Údolí smrti“ byl založen roku 1946 a je nejstarším Památníkem KT v Bavorsku. Začíná u bývalé táborové brány, vede dolů k místům smrti (krematorium, popraviště a „Pyramida popelu“). Dvěma pamětními kameny upomíná na židovské vězně. Na „Prostranství národů“ stojí náhrobní kameny na památku obětí KT z různých zemí. Z druhé strany vede cesta nahoru ke kapli „Ježíš v žaláři“, která byla postavena z kamenů zbořených strážních věží. Věž kaple sestává ze zchovalé strážní věže koncentračního tábora. Památník KT byl od roku 1946 doplněn dalšími památníky.

▲ Památník „Údolí smrti“, nahoře kaple „Ježíš v žaláři“ (fotografie kolem 1950).

Na pokyn americké vojenské vlády byli vězni, kteří zemřeli po osvobození koncentračního tábora, pochováni ve středu obce. Zdejší sedláci vezli ve slavnostním průvodu na ozdobených vozech prvních 18 mrtvých na nově založený Čestný hřbitov. Smutečního průvodu a následného pohřebního obřadu museli být účastni všichni obyvatelé Flossenbürgu. Do června 1946 zde bylo pohřbeno ještě více než sto vězňů bývalého KT. Polští občané, kteří přežili II. světovou válku a byli ve Flossenbürgu ubytováni jako občané bez státní příslušnosti a uprchlíci („displaced persons“), se v červenci 1946 usnesli postavit vedle Čestného hřbitova památník. Nový areál hřbitova s předním dvorem a památníkem byl vysvěcen 27. října 1946. Latinský nápis „consortes“ (přátelé) připomíná společný osud všech vězňů KT Flossenbürg v letech 1938 až 1945.

▲ Čestný hřbitov s památníkem se nacházel přímo ve viditelném kontaktu se zříceninou hradu. Hroby označovaly prosté dřevěné kříže (fotografie kolem roku 1947). Dnešní podoba s náhrobními deskami pochází z roku 1951.

▲ Mladé obyvatelky Flossenbürgu pokládají při prvním pohřbu květiny na rakve zemřelých vězňů (fotografie ze 3. května 1945).

plán KT Flossenbürg z dubna 1942

KZ-Gedenkstätte Flossenbürg

Památník KT Flossenbürg

Gedächtnisallee 5-7
92696 Flossenbürg

Telefon +49 (0) 9603-921980

Fax +49 (0) 9603-921990

E-mail information@gedenkstaette-flossenbuerg.de

Internet <http://www.gedenkstaette-flossenbuerg.de>

Promítací sál je otevřen od 9.00 do 16.00 hodin

Areál Památníku je přístupný od 9.00 do 17.00 hodin.

Památník nabízí prohlídkové okruhy pro skupiny. Požadovaný termín sdělte prosím písemně poštou, faxem nebo e-mailem.

O víkendech se konají prohlídky s průvodcem pro jednotlivce.

Podpořeno prostředky ministerstva zahraničních věcí Spolkové republiky Německo.
Gefördert mit Mitteln des Auswärtigen Amtes.